

Излази сваке недеље на читавом табаку.

Дописи пишу се уредништву, а прегилата и огласи А. Пајевићу у Н. Сад.

ГЛАС НАРОДА.

Цена је листу:
на годину 3 фор.
на осам месеци . . . 2
на четир месеца . . . 1 „
за Србију годишње 4 „

ЛИСТ ЗА НАРОДНЕ СТВАРИ, ПРИВРЕДУ, ПОУКУ И ЗАБАВУ.

ЗА ОГЛАСЕ ПЛАЋА СЕ 5 НОВЧ. ОД СВАКЕ ВРСТЕ И 30 НОВЧ. ЗА ЖИГ СВАКИ ПУТ. ЦЕНЕ СУ ЗНАТНО НИЖЕ ЗА ОНЕ ОГЛАСЕ, КОЈИ ШТО ЧЕШЋЕ ИЛИ У ШТО ВЕЋЕМ ОБИМУ ИЗЛАЗЕ У ОВОМ ЛИСТУ.

НАШИМ СВЕШТЕНИЦИМА.

II.

У старије време живели су људи скоро за једину веру и цркву. Знање и наука, други јавни народни послови били су тек у зачетку. Свештеник, који је ваљано обављао дужности своје вере и цркве, био је на своме месту, био је у уважењу. У наше време иште се од сваког и најобичнијег човека, да се бави осим своје обичне дужности и другим народним пословима, да себи знања и науке прибавља и да и једно и друго у народу шири. А колико се то све тек иште од људи, који су се изучили у школама, дакле и од — свештеника!

Јесу ли данашњи свештеници онаки, какви су стари били, јесу ли онаки, какви би у данашњем напредном времену требали да су? Има свештеника, који су схватили данашње време, па су осим у дужностима вере и цркве и у другим народним пословима тако, да им нема замерке; али има, на жалост, и таквих, који нису своје времену дорасли, који нити су довољно изображени, нити су устаоци око јавних народних послова.

Наши свештеници криве свештеничку школу: богословију, што их није довољно изучила, изобразила. Ту им ми са свим за право дајемо. Наше богословије нису ни налике онаке, какве би требале да су. Богослов би требао да изађе из школе скроз и скроз изучен и за свој свети позив приправљен. У богословији би требало да се изучавају не само црквене него и светске науке. Свештеник би ваљало да разуме и она питања, која у животу долазе, па да народ поучава, да га у добру утврђује а зло да из њега искорењује. Докле се наше богословије тако не удесе, дотле је дужност сваког свештеника, да се сам за себе побрине, да сам себе учи и изображава. У томе су баш многи наши свештеници нехатни. У место да, као год оно стари свештеници, буду народу пример у читању, у писмености, у место да му науку и просвету омиле, они најмање за све то бригу воде. Прочитајмо листу претилатника на ваљане књиге и листове, па ћемо видети, да жножине свештеника нема међу њима, да

дакле множина свештеника не чита ни каквих књига, ни каквих, ни најјефтинијих листова.

Наши свештеници ту же се даље, да нису свугде добро снабдевени, да им се и она худа плата, која им је одређена, не издаје. Сваки, који метне руку на срце, који хоће да и себи и од себе говори, мора признати, да наши свештеници и у овом право имају. Већина наших свештеника заиста је слабо наплаћена. Бележници, судци, други званичници и адвокати много више народ стају, много му више новца из цена извуку него ли свештеници. Кад би народ наш особито на неким местима свештенике боље наплатио, не би то њега оборило, не би му нахудило. Ово боље наплаћивање могу дабогме свештеници очекивати тек онда, кад боље године настану. Сада нека буду задовољни, ако им се и досадања плата уредно издаје. Ту треба црквени одбор да настојава, јер народ треба да учини дужност своју према свештенику, па онда с већим правом може очекивати, да и овај своју врши, да буде онакав какав треба да је.

Свештеници треба да и иначе буду устаоци око сваког народног посла. Они треба да схвате наше време, да знају шта данашњи свет покреће, да знају жеље и тежње, право и корист народа свога, па да се из све снаге за напредак и срећу свога народа заузимају. Они не треба да заостају за временом, него да му предњаче. Треба ли којој жељи народној израза дати, свештеник ваља то да учини. Треба ли на браник стати за право народа, свештеник ваља то да уради. Као што су некада свештеници крстом у руци народ у бој водили, и овај је побеђивао, тако и сада ваља свештеник да га предводи на другом пољу, на пољу просвете и напретка народног.

Кад би сви наши свештеници позив свој овако схватили, кад би заиста оваки били, онда би у народу нашем још више поштовања стекли; онда би овај у њима гледао своје учитеље и добротворе, он би њих као неку светињу поштовао. Свештеник,

који је противник свога народа, не вреди ништа, не може ништа изградити. Свештеник, који је на челу народа, све је и сва народу; он све може изградити, њега ће народ највише слушати. Народ наш је још побожан, он воли веру и цркву, он је и данас за њу све и сва учинити кадар; али он води бригу и о другим својим јавним пословима, па хоће да и представници вере и цркве, да и свештеници у тим пословима уз њега буду, као што је он уз њих у црвеним стварима. За то они свештеници јако греше, који се у народним пословима од народа цепају. Они не знају у какву опасност доводе православну веру и цркву, па и саму народност српску.

Народ наш је већ на неки мести почео остављати своју прадедовску веру, па прелазити у Назарене. Ми би саветовали сваком српском свештенику, да разговара са којим Србином Назаренцем, па ће се уверити, да је овај оставио не само своју веру

и цркву него и своју народност српску. Не пева ти тај више Милоша и Марка; њему не бије срце јаче, кад му споменеш Косово и косовске јунаке; њему не киши више жеља у грудима, да освети погибију видовданску; он је за Српство са свим изгубљен. Гроза нас хвата, кад помислимо, шта би било, кад би сви Срби или бар већина прешла Назаренима! Ко ме би се правом Србину тада милио овај живот? Не би ли српском родољубу тада свет празан био? Српске успомене, српске жеље и тежње, свеколики српски осећаји венули би му у срцу, док се не би један по један са свим угасили, докле му не би и живот утрнуо! А до кога највише стоји да се то не збуде? До кога ће него до свештеника! Као што су свештеници веру и цркву, као што су у старо доба и народност српску одржавали, тако треба и сада да је одржавају, јер су обоје једно за друго тесно привезани, па кад једно пропадне, мора и друго угинути.

Др. ВУК СТЕФАНОВИЋ КАРАЏИЋ

рођ. 26. октобра 1787. умр. 26. јануара 1864. год.

(Наставак.)

Кад Вук види да му нема станка ни опстанка у српскоме токорсе Сијону, отпешачи сироромом у Петрињу, разабравши за тамошње школе немачке. Но ни тамо не би боље среће; те тако с пролећа 1807. куд ће кукавац, већ хајд натраг у свој завичај.

Србија је у то доба била сасвим слободна. Свет се дивео слави и јунаштву Кара-Ђорђа и његових по избор војвода и јунака. У народу српском оживе вера и нада, да ће за који дан да васкрсне стара српска срећа....

Али је уз јунаштво дели-Кара-Ђорђа искало се јоште и људи од знања и науке. На ново истом ославила слобода српска занесе и поведе у Србију многог честитог Србина с ове стране Дунава и Саве. Међу њима, међ првима нађе се тамо други велики учитељ и просветитељ српски, старац Доситије. У Београду се отвори „велика школа“; Доситије постане старешина, или по данашњем, министар просвете.

И ко би први међу ученици у тој тамо „великој школи? И ко други, нег опет Вук Стефановић-Караџић, ма да се већ у велико у момке бројао. С њиме би саученик му Александар Карађорђевић, зле среће потоњи кнез српски.

По повратку своје у Србију, као што мало час рекосмо, буде Вук најпре писар у војводе Јакова Ненадовића а затим у савету српском у Београду. А кад се поменута школа отвори, пође он на но-

во у школу. На руку су му ишли у томе саветом и поучавањем на дому: његов први учитељ Јевта Савић-Чотрић и знаменити професор Иван Југовић. Под окриљем ове двојице својих добротвора доконаће Вук, како тако, своје науке. И сам види сад, да за њега није више школа; него науци, одсад самоучки да по могућству накнади читањем књига, што му се није дало, у школи да научи....

Али Вука зла срећа и невоља потера и даље. У најбољем јегу младости своје заболела га ноге и руке, год. 1808. Злопатећи и лека тражећи, пребивао се он пуне две године дана, што-’но реч, од немила до не драга: по бањи мехадијској, по Новом Саду, по Будиму и т. д. Најпосле остане сакат левом ногом; чаница му у колену прирасла уз кост, те тако после о штаци иђаше до смрти.

Кад се за тим године 1810. врати опет у Србију, нађе да се у неку руку испуни, што му „високоучени“ професори карловачки прорицаху. Буде он најпре учитељ у школи београдској, брзо по томе царинарски секретар у Кладову (године 1812.) одмах затим пошље га савет за комесара у Неготин. Ту се позна и спријатељи са јунаком над јунаци, с хајдук-Вељком Петровићем. Друге године након тога постави га Кара-Ђорђе за судију у брзој Паланци. На послетку би он Кара-Ђорђу десна рука, те ће га слати различним послом народним у Пореч, у Видин и у друга места.

У том ће да најђе за годину једну и другу опет тешко искушење на једва ослобођени народ српски у Србији. Старо зло српско, проклетство с Косова, раздор и неслога уђе у новоподигле се великаше српске. Уз то се прилепи још и лукава политика руска и туђинска — побојаху се зар, да им Србљи скорим не буду такмаци — на изведе из Србије безазлена Кара-ђорђа.

С Кара-ђорђем пређу овамо у наше крајеве и многе друге војводе, браничи српске слободе; за њима нагне, ко је год могао, не би-л се спасао опакога поробођења турског. Међу ови беше и Вук Стефановић Караџић.

С многим другим пребеглицама упути се и Вук и оде у Беч „незнајући ни сам, као што казиваше, шта ће од њега да буде.“

Али, као-год што за мутни данци ведри настају, тако исто иза несреће срећа долази. Вук се нађе у онај пар, што'но веле на раскрићу живота свога, на размеђу среће и несреће.

Ко је онда Вука видео и познао, није му можда ни на крај памети долазило, да је с тим млађаним Србијанцем на раскриће доспела и књижевност српска, која беше у суноврат, у назад ударила била.

Лепа срећа нанесе Вука у Бечу на ученог човека, на Словенца Јернеја Копитара, који је у ученом свету на гласу био са своје големе учености; кроз Копитара мало по мало па изађе и Вук на глас са прекрасног знања српскога језика и дивних српских народних умотворина, као што ћемо мало час видети.

У туђем тамо свету намери се Вук и на честиту једну породицу немачку, по имену Краузову. Домаћица и вредна јој ћерка Ана приме се њега својеки, као да им је род рођени био; гледаше га у болести и двореше да не мога боље бити. И није чудо ни мало, што се мало за тим (године 1818.) и ожени он том честитом Немицом, Аном Краузовом, и с њоме изроди красни пород: тринаесторо дечице, од које заживи и одрасте син му Димитрије и мила му „соко-ћерка“ Вилхемина.

И стани се Вук у Бечу, и остаде тамо до смрти своје.

У Бечу су у то доба писали и на свет издавали „Српске новине“ Фрушић и Давидовић; беху то двојица најученијих људи међу Србљима онога времена. Само, жали-боже, што и њих двојица, као и сви други тадашњи у Србаља људи научени, тежише све за нечим на велико и на високо, туђећи се од свог честитог народа, што радом оре и мотиком земљу копа, ил што смерно који занат тера. „Високоученост“, коју црпаху у оно доба они, и сви други с њима, по туђинских великих

школах, од учитеља туђинаца — занела их била толико, да су многи од њих красни језик српски називали „језиком простачким и говедарским“; наше дивне народне песме, са којих емо данас чувени и виђени пред светом, то су они из подсмеха звали „слепачким песмама!“

Вук дође па напише као неко отворено писмо Кара-ђорђу, где му наброји, са шта пропаде и он и слобода српска на дому им у Србији. Тај свој рукопис однесе Вук у цензуру.*) Поменути Копитар био је цензор за ствари словенске, па дакле и за српске. Али то не беше грешна и поткупљена душа, као што изађоше потоњи прегледачи и сапутачи слободне мисли у штампаним новинама и књигама: Копитар је био човек пријатељ свога честитог народа словеначког, и свеколиког словенског — каквих је и данас мало у читавом Словенству; особито му за срце прирасте наш лепи, милозвучни језик српски. Знао је он још у оно доба боље него ли у нас тада и „најнаученији“ Србљи за језик нам народни и за дивне песме, што их слепи певач уз гусле певаше по гори украј српских задужбина, и о славама пред српски храмови; само се, на жалост своју, никако до Вука не намери на правог човека, те да се учини, што се после учинило.

Копитар се не деси окај пар у цензури, кад је Вук свој рукопис тамо предао био — а кад по том дође и, узев то у руке, развиди красни српски, као суза чисти језик народни, задиви се томе. Таки призове себи млађанога писмописца, те се с њим, као што мало час навестисмо, позна и спријатељи. И пријатељство им би трајно и дуговечно — на срећу и дику Вукову, и на срећу и корист свеколиком народу српском.

Познанством тим и пријатељством почиње ново, лепше време српској књижевности.

Доситије књигом својом каза: што се год пише, треба да се за народ пише. Вук каза и показа: како ваља писати, што се за народ пише. Тим овлада у нас, готово пре нег у првих, данашњих просвећених народа — тежња и воља, да се науке популаришу, то јест, да се у књизи за тим стане, да наука и просвета што већма улази у народ.

Година 1813. и за њом 1814. сасма су велике у животу нашега народа. Ту се преломи патња и невоља у једном крају наше старе домовине, у данашњој Србији — и народу пође на боље. Ту се затрп у нас крпеж и кукавнина књижевна, и књига српска окрете лепшим путем. Милош Обреновић уста

*) Цензура је реч латинска и значи отприлике: прегледање. У пређашња времена могло се само оно штампати и у свет пустити, што је најпре у рукопису цензор прегледао, и побрисавши што му се где не би свидело, да се штампа допустио.

за тим и ослободи се део један Србадије; Вук Стефановић Караџић диже се и опрости књижевност српску закованости „високоучене“ и закорелости „покњишше“ ...

Састане се, као што рекосмо, Вук с Копитарем. У разговору дође реч и на српске народне песме, и овај стане Вука терати, да му их напише, што више тим боље. Вук учини по вољи Копитару, скупи и на свет изда прву књигу народних песама, под именом: „Мала простонародна славено-сербска песнарица“ године 1814. Тим отвори Вук себи пута у књижевности.

Песмама нашим народним задиви се мало за тим сав тадашњи учени свет, и Вук стече пријатељства и припознања у учених људи: у славнога немачког књижевника Јакова Грима, у највећег у Немаца песника Јов. Волфганга Гета, и у многих других.

Српске народне песме изађу на велик и поштен глас у свету; са њих паде благ зрачак на народ српски, те га више не називаху варварским, као донде што су, док га не знађаху.

Одмах по том упути Копитар Вука, да напише

српску граматику, што овај и учини, и књига изађе на свет оне исте године, кад и песнарица, по имену: „Писменица србскога језика по говору простога народа“. Граматика ова буде после преведена на немачки, и речени славни Немац Јаков Грим напише јој лена предговора и препоруке великом народу немачком. Тако се отвори пут Немцем да уче српски језик и познаду, каквог бесценнога блага има у народа српског.

Међу онима, што српски учине, била је и даровита Немаца Талфи*), која преведе песме народне на немачки, и даде тим прилике, те их стаде изучавати и поменути велики песник немачки Гете, и многи други. А кад се она после уда за Инглеза др. Едварда Робинсона, пренесу њих двоје те красне српске народне умотворине чак преко мора у нови свет, у Америку, где Робинзон буде професор у Њуј-Јорку, и напише инглески књигу о тим песмама, те упозна с њима и Американце.

(Свршиће се.)

*) Име ово долази од почетних слова њених крштених имена и очина јој презимена: Терезија, Амалија, Леонора Фон Јакоб.

ЗДРАВ, ЧИСТ ВАЗДУХ.

Ваздух је прва, најпреча потреба за живот. Без ваздуха нема дисања, без дисања нема живота. Без свега осталог, што нам је потребно да одржимо своје тело, можемо бити и дуже времена, а да не угинемо, без ваздуха једва неколико тренутака. Човек може и по више дана да издржи, а да не једе, али чим би дисање морао мало по дуже да застави, ту би му и крај био.

Ваздух је извор свега живота.

Кад се наша плућа (бела цигерица) напуни поквареном, модром крвљу, ми удишемо ваздух у плућу, ваздух се онда ту помеша са том поквареном крвљу, те из модре крви постане на то рујна, здрава крв. Рујна крв из беле цагерице иде у срце, а из срца на све стране тела, да храни и да крепи онемогле удове. Оно, што је било покварено у крви, што нам није ни од какве потребе, то опет са ваздухом издишемо на поље.

И ако ваздух, ма где био и ма на коме месту, остаје у век ваздух, ипак није свеједно, какав ваздух ми дишемо и где га дишемо. Да ли га дишемо на бреговима или у долинама, у великим варошима или на зеленим ливадама, у влажним, тесним или у сухим, пространим становима, у јутру или у вече, јер није свугде ваздух једнако чист, те по томе може бити или здрав или шкодљив. Ако се у ваздуху налазе кужне и заразне тварке, онда тај исти ваздух, који је иначе извор живота, може да

буде за човека клица онаких болештина, а и саме смрти. Или живот, или смрт!

Најчистији, а по томе и најздравији је онај ваздух, што га налазимо у слободној природи, где се прса јаче и слободније шире, где се све живо развија. У таквом чистом ваздуху постане човек свеж и слободан, живци му се оснаже, добија вољу за рад, слатко му се једе, а слатко му се и спава.

За то и не ћеш наћи таквих увелих лица, изнемоглих младића међу сељацима, који по вас дути дан, а лети и по васцелу ноћ бораве у чистој божјој природи, као што их налазиш готово на сваком корагу међу варошанима, који или не могу или не ће да потраже те божје природе.

Ваздух се често и врло лако поквари у собама, у којима много њих заједно живе и спавају, у тесним, ниским, од дуже времена затвореним собама. Ваздух се поквари и у таквим собама, где имају разне ствари, које миришу, где се не пази боље на пећи (фуруне), него се пушта, да се по вољи диме. Кад су собе сувише загрејане, и онда се поквари ваздух у њима. У собама, где се кува, где се пере, ваздух није чист, а исто тако није чист ни у оним собама, које су кречене или рибане, а нису се још просушиле.

По себи се разуме, да они који дишу такав покварен ваздух, не могу никад бити онако крешки и чили, као они, који скоро никад таквог квар-

ног ваздуха удахнули нису. Сељаци, који браве у свежем ваздуху, нису ни онда, кад трају дане своје у самој брзи и невољи, тако опали и изнемогли, као они, који рахат живе, ал' морају да удишу поварен, гулан ваздух.

Ваздух се разликује још по томе, колико је густ, колико је тонал и колико је влажан.

На врло високим брговима ваздух је редак, те за то човек не може дуго да издржи у њему.

За дисање је добар сух, а хладан ваздух, јер снажи тело, само што слаби људи не могу такав ваздух да издрже, јер им јако дражи плућу. За здраве људе је неказано добар, а који су слаби, треба да се чувају од таквог ваздуха. Кад се узме у опште за све, онда је најбољи за све сух, у средњу руку тонал ваздух, а не влажан, а хладан ваздух.

За то се треба чувати ваздуха рано у јутру и доцне у вече у пролеће и у јесен, на кад је ваз-

„МЛАДО ПАСТИРЧЕ“.

(Слика Ф. А. Тителбах).

дух необично густ и влажан, треба се топлије оденути, него иначе, а уз то се ваља крeпко хранити.

Ништа није у стању, да ишчисти ваздух тако као ветар, који дува са севера. За то и јесте северни ветар и северљиво време добро за здравље, само ако ветар не душе сувише јако. Слаби људи и нејака деца не смеју излазити на тај ветар.

У топлој, по највише влажној југовини човек се јако зноји и омитавн, за то треба узети на себе што лакшу одећу.

Као год и север, добра је и хладна, оштра кошва. Тромим људма особито прија тај ветар.

Најлакше може човек да назебе, кад подухне млак, а влажан ветар са запада. Топлије хаљине могу човека да сачувају од назеба.

Олујине пријају јаким, снажним људима, само ако не иду сувише према њима. Ако према олујини идемо, не треба нагло да корачамо и уста ваља вазда да су нам затворена. Добро чини, кад кад да застанемо, да окренемо ветру леђа, па да се издувамо.

Промаје ваља се вазда клонити.

С А С Е Л А.

(Свршетак.)

Колики благослов доноси мир у земљи, могло се видети на Живановој домовини. Законом заклоњен земљеделац на миру је орао своју земљу, занатлија радио занат, трговац трговао, научењак учио народ. Све је било напредно, народ је био задовољан. Ал' се великаши што год заваде, па можда и сами цареви један другом замере па се ето с тога и народи морају да покрве. Букне рат. Једна година ратовања поруши све што је тридесет година мировања привредило, уништи много шта, што је с напором мирни грађанин подигао. Народ је законом везан за свога цара, краља, па се лаћа оружја да крв лије у хатар своме господару. Непријатељ је већ прекорачио границу, жаро и палио по лепој земљи. Све што је било за оружје, подигнуто је: редовна војска па и домобранска. Живан је испуштен домобранац, ал' није добио отпуста на писмено, а Јован је само на допусту. Мала искрица на један пут велики пожар начини. Тако и у овом рату незнатна причина беше. Тек што се другари Живанови разиђоше, донесе сеоски биров заповест, да се Живан зором у В. креће. У 12 сахата мора у В. бити. То исто снађе и Јована. Није се кукавац још ни одомаћио на дому своме, није ни био код кума, код пријатеља својих, а већ га ево зову, такав је војнички живот: увек запет као пушка.

Још ни зора није забелила а Живан и Јован путују пут В.

Топови су с обе стране већ загрмили, крв је проливена. Гомилама доносило се рањеника, па их раселаваху по селима, по варошима. Врсне Срикиње чешљале су шарпију и превијале ране рањеницима. Живан и Јован у једној су кумпанији. Живан чини чуда од јунаштва. Слепо срља у бој, а живот свој као да ни мало не жали. Дреско је на непријатеља ударао, јер то беше и непријатељ народа му. Јуначки се сва војска борила, ал' је непријатељ инак напред корачао и већ ево га, где

главног ђенерала нашег хоће да зароби, ал' притрча ђенералу један фелбаб домобрански са неколицином својих другова у помоћ и уз пркос киши од танади, која се на њих лила, ђенерал је спасен, а од домобранаца, који није мртав, тај је рањен. Здрав и читав остаде једини Живан Ивић, фелбаб домобрански. Са спасом ђенераловим, спасена је и част наше војске и извојевана је победа. Непријатељ је узмицао. Јунаштво би награђено. На бојном пољу постане Живан лаћманом, ђенерал сам главом скине официрско јанунце са једног убијеног непријатеља и заогрне свог избавитеља. Зачудио се Јован кад дође Живан да му рану испере кад га виде у официрском огртачу.

Та одсудна битка учини крај рату. Није трајало ни месец дана а толико се крви људске за пра бога пролило. Непријатељ је очистио земљу, наши га нису гонили.

Сељани у Р. радознано су разбирали за извешћа са разбојишта. Свакојаки се гласови проносили. Једни веле: наши беже. Други опет: непријатељ је до ноге потучен. Трећи опет: сам је цар уз војску, па умствују, мора бити, да је земља у великој опасности. Сутра дан се други гласови проносили по селу, док један транспорт рањеника потпунице не извести, како је на бојном пољу.

Мара и Милица већ месец дана како чешљају шарпију, одбирају крпине, јер се сваки час надају рањеницима: та они своје најмилије послаше у бој, сеја брата, вереница свога вереника. Са зебњом су очекивале вести са бојишта, и док су оне брижне радиле уђе у собу Сталаћ и пожури их, да спреме у завежљаје своју шарпију, јер су рањеници ту. Мило му беше, што ће његова кућа да даде завоје невољницима. Девојке се пожуре, па се и растану.

Код своје куће затекне Милица свога брата Јована са везаном леваком. Бризне у плач, ал' је брзо утиша и отац и брат, јер Јован лако беше рањен.

Све је село сада говорило само о јунаштву својих земљака, јер кад смо ми дични, и земљаци се наши с нама поносе, ма да не маре за нас, кад смо ми у невољи. Хвалили су Јована, ал' Живана су до неба усносили: избавио ђенералу живот, па је још лаћман.

Био жагор за недељу дана, па се и стипао. Ал' се није стипао у грудима две душе у селу, Живанове мајке и Живанове веренице. Добиле су писмо од Живана, да се дома враћа, али што га већем нема?

Дошао је и Живан и сви га се већ нагледаше у лаћманском руву, и већ се прерушио у своје сељанско руво, а мајци даде да господско одело у велику собу остави.

Живан оде Мари, да је још једном у оца запроси, па ако не узиде лепим, он ће знати, како ће је добити.

За чудо беше Живану, што га је тако лепо Марин отац предусрео. Мило му беше, што га хваљаху, да је све село дично са њега и заврши с речима: Нек' ти је просто, Мара је твоја.

Нико радоснији него Живан. За часак је био

код куће, кад ал' мати, па пред њега са великим завежљајем хартије, што извади из јапунџета официрског. Живан ни знао није, да је на бојном пољу добио јапунџе у коме је било десет хиљада сребра. И он и мати падну на колена, да се захвале богу на његовим дарима.

— Сад Мара мора бити твоја, рећи ће мати, и славан си, а и богат.

— Већ је моја, мајко, даје ми је Сталаћ, а и не зна, да сам бољи газда нег' он.

— Бог да прости, драги сине, а да ли ће те још звати на војску, ако устреба?

— Не, никад више. За то се мој ђенерал постарао и издао ми отпуст.

— Хвала ти, боже благи! уздане прерадосна мати.

Годину дана после тога догађаја пропутовао сам кроз село Р. Све је село лепо и угледно, ал' једна кућа особито пада у очи. Када сврнух свом пријатељу на конак, запитах га за газду те куће. Рече ми, да је Живана Ивића, зета Сталаћева кућа и приповеди ми том приликом све то, што сам ја вама сада приповедио.

М. А. Ј.

Л Ш С Т А К.

ШТА БИВА ПО СВЕТУ.

Наши крајеви.

(Жупанијска скупштина у Вуковару.) У Фрушкој Гори, а особито у хатару манастира Раванице па и Хопова има доста угља, који се у Раваници одавно већ копао. Год. 1856. издала је бечка влада наредбу, такозвани рударски закон, у којој се опредељава какво право има власник земљишта на руде од вредности, као што су: злато, сребро и други метали, па онда со, сумпор, угаљ и тако даље, и какво право има према онима, који би хтели тражити на његовом земљишту руде. Поменути манастири су сачували према тој наредби своје право власништва на земљиште тако, да не може нико без њихове дозволе, тражити руда на њихном земљишту. Тако је то и бивало до год. 1869. Али кад оно год. 1868. злосретни бан Раух са својим лошим перјаницима подврже Тројну краљевину Угарској, пређе и рударска власт која је од вајкада за ове манастире постојала у Оравници, на рударску капетанију у Загребу, која је, не осврћући се ни најмање на речено право манастира, овластила неке подумаче, да без дозволе манастира траже на манастирским хатарима угаљ. Против ове самовоље рударске капетаније у Загребу потужили су се манастири угарском министру трговине, који је и за Тројну краљевину власт за трговинске ствари а без чије дозволе није могла капетанија у Загребу овласти никога, да без саизвољења манастира тражи угља на манастирским хатарима.

О тој ствари повела се 24. јан. реч на жупанијској скупштини у Вуковару, те се на послетку закључило, да жупанија пошаље преко загребачке владе на угарског министра

трговине представку, у којој ће разложити целу ствар и замолити министра, да одбрани право манастира. — Ово је врло лепо од жупанијске скупштине, и бог би дао, да увек тако чини! — Административног одбора архидијецеве, и администратора патријаршије као да се не тиче ова ствар ни најмање!!

(Сабор у Пешти.) Како се по законима не може дићи кривична парница против оног, ко је саборски посланик, док то сам сабор не дозволи, то се обрати државни адвокат на сабор молбом, да му допусти да потегне кривичну парницу против белоцркванског посланика Вићентија Бабеша. Јер је у листу „Албини“ што га Бабеш издаје, изишао чланак у коме је нешто речено, што се, како државни адвокат мисли, по закону неби смело рећи. Саборски одбор, што стално постоји за такве ствари, предложио је сабору, да допусти државном адвокату по ећи парницу против Бабеша. Против тога устао је честити Србин Алекса Трифунац и захтевао, да га сабор не издаје. Сабор је већином гласова закључио издати Бабеша. Значајно је да неки посланици, које шаље загребачки сабор у сабор пештански ради заједничких ствари Тројној краљевини и Угарској, гласаше за издавање Бабеша.

Међу тим Бабеш неће доћи пред суд, јер се накнадно јавио писац окривљеног чланка, те тиме добива ствар други правац. —

На истом сабору претресала се 19. 20. и 21. јан. врло занимљива ствар. Год. 1868. опуномоћи сабор закључком владу да дозволи некаквом Инглезу и дружини му да сагради читаву мрежу жељезничких пруга по Ердељу. Дружина се обавезала, да ће означене пруге довршити у означеним роковима, а влада да ће држава јамчити друштву камату на по-

трошени капитал у износу од једног и по милијуна ф. Дружина састави друштво на акције и отпочне градити по Ердељу жељезничке пруге. Али како акционари нису уплатили сав уписани капитал, него само неки део, то друштву брзо нестане новаца, па зато узјами на уплатени део нешто од неких банкара. Но све то не беше доста још је недостајало 20 милијуна. Кад су банкари видели друштво, где кубури, почну претити, да ће подићи над њиме конкурс (стежај.) Да до тога не дође набави влада осим државне благајне друштву 4 мил. и учини осим тога, да се склопише четири банке, које на залог из ново-изданих акција истога друштва у вредности од 30 мил. позајмише друштву 17 м. под условом, да залог влада мора искупити, ако то друштво не би учинило. Како друштво није могло последњег рока 19. јан. искупити залога, да је остало на влади, да га она искупи, искао је председник мнистарству угарском и заменик министра финансије Слави од сабора дозволу, да помогне друштву државним новцем искупити залога, наводећи да је по државу од користи жељезничка пруга по Ердељу, и да би кредит (поверење) Угарске државе пао, кад не би сабор искупио заложену реч владе. Борба о томе захтевању Славија беше жестока и трајаше пуна три дана. Док једни говорашу у хатар влади, корише је други жестоко, пребацујући јој, да ниона, ни пређашња влада нису у тој ствари чистих руку. Посланик Шимоњи са крајње левце, где седе најжешћи противници владе а међу њима и наши народни посланици искахе да се и садања и пређашња влада стави због те ствари под суд. На послетку се гласало и влада победи само са 12 гласова, међу којима су и 9 гласова мнистарских, те је по томе влада снасла себе својим гласовима. Загребачки посланици на пештанском сабору гласаше такођер за владу. Чини се као да су та браћа вољна пратити пештанску владу на свима њеним странутицама. —

Истога дана, кад је ова ствар одлучена, дошла је пред сабор жалба вароши Новог Сада противу варошког жупана Флата, што је 3. јула пр. године од Њева распустио варошку скупштину, кад јој је ваљало већати. Саборски одбор, што је стално постављен за молбе и жалбе, што стижу на сабор предложи је сабору да је као неосновану одбаци. Лаза Коштић, шајкашки посланик захтевао је, да се жалба изда влади, да влада извиди у чему је ствар, па да о томе извести сабор, што је Милетић потпомагао. Сабор је на послетку већином гласова одбацио жалбу. То је наравно!

РАЗЛИЧНОСТИ.

(Др. Милан Ђорђевић) осуђен је од војничког суда у Сегедину на 2 месеца затвора и 2 године дужег службовања. Сегедински Срби указују Милану онаку пажњу и љубав, каква се само од једношлемене браће може очекивати.

(„Панчевац“.) Пре неки дан почео је на ново да излази у Панчеву ваљани српски лист „Панчевац“, који је вазда својски се заузимао за права нашега народа, те је због тога од власти обустављен био на три месеца. Ни сад му не дадоше, да даље излази, него га одмах власт обустави, тек што је почео.

(Избор у Панчеву.) Избор заступника на угарски сабор биће у Панчеву 14. марта по нашем календару.

(Беседа) овдашње гимназијске омладине испала је врло лепо. Професор А. В. Поповић отворио ју је прикладним говором. Осим тога свирали су Милева Исаковићева и

Емил Мужа на гласовиру, декламовао је Емил Степанов „Гуслареву смрт“ од Ј. Јовановића и певао је лик гимназијски више лепих песама. Света је било из Н. Сада и из околине врло много. Чист приход изнеће око 500 фор.

Сву ону г. г. претплатнике, који још нису добили поједине или сва три прва броја „Гласа Народа“ учтиво молимо да се претрпе још кратко време, док нам исти бројеви са стране стигну или док их не прештамнамо према непрестано долазећим новим претплатницима. Свакако јамчимо свима да ће добити од почетка све бројеве.

Уједно молимо сву ону г. г. родољубе, којима смо ради скупљања претплате послали извештај број 1. 2. и 3-ћег броја да нам исте листове о нашем трошку натраг поврате у колико им је претекло од скупљених претплатника, јер тиме ће нас сачувати од великог трошка за прештампивање, које ће нам само онда добро доћи ако су доиста сви разаслати бројеви посредством умољених родољуба доспели у руке претплатених читалаца.

Ко случајно не добије који број, нека одмах јави, по „кореспонденц-карти“, док још имамо бројева, па ћемо му одмах послати.

Администрација „Гл. Народа.“

И С П Р А В А К.

У броју 3. на страни 19-ој, ред 20—15. од доле треба овако да гласи:

Ту у стомаку измеша се рана, па се сасвим раствори и начини као каква мало гушћа чорба и уђе у црева, где се помеша са новом плувачком и са жучи што се прави у јетри (првој цигерици), па се још већма разбистри.

ОДГОВОРИ АДМИНИСТРАЦИЈЕ.

Г. Васи Теофановићу учитељу Кула. Шаљемо на Ваше јамство 5 примерака за полак године — као што сте наручили.

Г. Јов. Петровићу, Земун. Примили смо предплату само на $\frac{2}{3}$ године 2 фор.

Г. М. И. Бобота. Примили смо 7 предбројника. Тројици изволите дати бр. 1—3, осталима шаљемо све. 4. број шаљемо свима поименце. На колико?

Г. Вишњичком, Долови. Г. Битевић учитељ добија већ лист. Да ли да му се још један шаље?

Г. М. Забрдуц Петриња. Обе поруке испоручили смо на додичним местима.

Г. Ники Николићу, Кикинда. Стара администрација незна за претплату Вашу и за ову годину. Молимо да нам пошаљете имена претплатника за оних 5 примерака 1. 2. и 3-ћег броја.

Књижари браће Јовановића, Панчево. До јако примисмо 20 уписника. Првој четворици посламо све, а осталима од 4-ог броја, које ћемо подирити доцније. Ако Вам преостане што од прва 3 броја, молимо да дате бар панчевачким Вашим уписницима, које нас приликом известите. Акционарима као и до јако шаљемо лист у име интереса.

Г. Б. Влашкалићу у М. Боји. Бројева од 1872. немамо више. Од ове године шаљемо бројеве, што су до сад изашли. Претплату ишчекујемо.

Г. М. Бизумићу, Сланкамен. Прва 3 броја молимо да у име наше изиштете од г. А. Натомшевића.

Г. М. Косовцу, Меленци. Свима Вашим уписницима шаљемо редовно од 4. а прва три броја изволите им дати од оних 10 прим.

Власник „ЗАДРУГА ЗА СРПСКУ НАРОДНУ ШТАМПАРИЈУ“. — УРЕДНИК: Владан Арсенијевић.